

Τι είναι η Ευρυδική;

Έργο του Δικτύου Ευρυδική είναι να κατανοεί και να εξηγεί τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας των διαφόρων εκπαιδευτικών συστημάτων στην Ευρώπη. Το Δίκτυο παρέχει περιγραφές των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων, συγκριτικές θεματικές μελέτες, δείκτες και στατιστικές. Μέσα από το έργο του προάγει την κατανόηση, τη συνεργασία, την εμπιστοσύνη και την κινητικότητα σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Το Δίκτυο αποτελείται από τις εθνικές μονάδες των ευρωπαϊκών χωρών και συντονίζεται από τον Εκτελεστικό Οργανισμό Εκπαίδευσης, Οπτικοακουστικών Μέσων και Πολιτισμού της ΕΕ. Όλες οι εκδόσεις του Δικτύου Ευρυδική διατίθενται δωρεάν στον ιστότοπό του ή σε έντυπη μορφή κατόπιν υποβολής σχετικής αίτησης. Για περισσότερες πληροφορίες για την Ευρυδική, βλ. <http://ec.europa.eu/eurydice>

Η πλήρης έκθεση

Αριθμοί-Κλειδιά για τη Διδασκαλία των Ξένων Γλωσσών στα Σχολεία στην Ευρώπη – Έκδοση 2017 διατίθεται στην αγγλική γλώσσα στον ιστότοπο του Δικτύου <http://ec.europa.eu/eurydice>

Έντυπη έκδοση της έκθεσης

διατίθεται κατόπιν αίτησης στη διεύθυνση:
eacea-eurydice@ec.europa.eu

Επικοινωνία

Wim Vansteenkiste,
Επικοινωνία και Εκδόσεις:
+32 2 299 50 58

Κύριες Επισημάνσεις Δικτύου Ευρυδική

Αριθμοί-Κλειδιά για τη Διδασκαλία των Ξένων Γλωσσών στα Σχολεία στην Ευρώπη – Έκδοση 2017

Ποιες γλώσσες μαθαίνουν οι μαθητές στα σχολεία στην Ευρώπη και σε ποια ηλικία ξεκινούν την εκμάθηση της πρώτης και δεύτερης ξένης γλώσσας; Ποιο επίπεδο γλωσσικής επάρκειας αναμένεται ότι θα αποκτήσουν στο τέλος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης; Πώς αξιολογούνται οι γλωσσικές δεξιότητες των νεοαφιχθέντων μεταναστών και ποιες είναι οι παρεχόμενες μέθοδοι γλωσσικής υποστήριξής τους; Αυτοί είναι απλώς μερικοί από τους τομείς που καλύπτει η νέα έκδοση του Δικτύου Ευρυδική με τίτλο Αριθμοί-Κλειδιά για τη Διδασκαλία των Ξένων Γλωσσών στα Σχολεία στην Ευρώπη.

Η έκδοση για το 2017 καλύπτει ένα ευρύ πεδίο μελέτης και πραγματεύεται όλες τις σημαντικές πτυχές της διδασκαλίας και εκμάθησης ξένων γλωσσών. Ανήκει στη σειρά των εκδόσεων Αριθμοί-Κλειδιά και συνδυάζει στατιστικά στοιχεία και πληροφορίες για εκπαιδευτικές πολιτικές και κανονισμούς.

Αυτή η τέταρτη έκδοση περιλαμβάνει 60 διαφορετικούς δείκτες και χωρίζεται σε πέντε κεφάλαια: Πλαίσιο, Οργάνωση, Συμμετοχή, Εκπαιδευτικοί και Εκπαιδευτικές Διαδικασίες. Για τη δημιουργία των δεικτών αντλήθηκαν δεδομένα από διάφορες πηγές, περιλαμβανομένων του Δικτύου Ευρυδική, της Eurostat και των διεθνών ερευνών PISA και TALIS του ΟΟΣΑ. Τα στοιχεία του Δικτύου Ευρυδική καλύπτουν όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη, την Ελβετία, την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, το Μαυροβούνιο, την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, τη Νορβηγία, τη Σερβία και την Τουρκία.

Η παρούσα έκδοση των «Κύριων Επισημάνσεων του Δικτύου Ευρυδική» παρέχει μια

συνολτική περιγραφή μερικών από τα κύρια ευρήματα της έκθεσης.

Εκπαίδευση
και Κατάρτιση

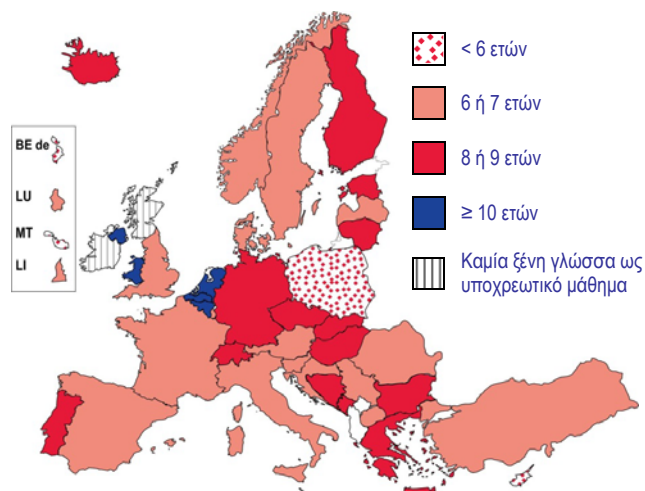
Οι μαθητές διδάσκονται μια ξένη γλώσσα σε μικρότερη ηλικία

Στις περισσότερες χώρες οι μαθητές ξεκινούν την υποχρεωτική εκμάθηση μιας πρώτης ξένης γλώσσας μεταξύ 6 και 7 ετών, στα πρώτα χρόνια της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Σε μερικές χώρες η εκμάθηση ξένων γλωσσών ξεκινά περίπου στην ηλικία των 8 ή 9. Μόλις τρία εκπαιδευτικά συστήματα ορίζουν ως υποχρεωτική την εκμάθηση ξένων γλωσσών στο προσχολικό επίπεδο: Πολωνία και Κύπρος (που πρόσφατα έθεσαν σε ισχύ μεταρρυθμίσεις για μείωση της ηλικίας έναρξης της υποχρεωτικής εκμάθησης ξένων γλωσσών) και Βέλγιο (γερμανόφωνη κοινότητα).

Στο Βέλγιο (γαλλόφωνη κοινότητα), τη Γερμανία, την Ισπανία και την Ελβετία, η ηλικία έναρξης παρουσιάζει ελαφρές διακυμάνσεις ανάλογα με την περιοχή ή τη διοικητική περιφέρεια. Τα σχολεία στη Σουηδία, την Εσθονία και τη Φινλανδία απολαμβάνουν κάποιο βαθμό ευελιξίας όσον αφορά στον χρόνο που θα καταστήσουν υποχρεωτική την πρώτη ξένη γλώσσα για όλους τους μαθητές.

Σε επίπεδο ΕΕ, το 83,8 % των εγγεγραμμένων μαθητών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση διδάσκονταν μία ή και περισσότερες ξένες γλώσσες το 2014, καταγράφοντας αύξηση της τάξης του 16,5 % από το 2005 και επιβεβαιώνοντας το γεγονός ότι οι μαθητές ξεκινούν μια ξένη γλώσσα σε μικρότερη ηλικία σε σύγκριση με το παρελθόν.

Ηλικία που ξεκινά η υποχρεωτική εκμάθηση της πρώτης ξένης γλώσσας, 2015/16

Πηγή: Ευρυδίκη.

Ωστόσο, στις περισσότερες χώρες, στα πλαίσια του διδακτικού προγράμματος στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ο διδακτικός χρόνος που αναλογεί στις ξένες γλώσσες είναι λίγος. Στην πλειονότητα των χωρών η αναλογία κυμαίνεται μεταξύ 5 και 10 % επί του συνολικού διδακτικού χρόνου.

Η εκμάθηση μιας δεύτερης ξένης γλώσσας δεν είναι υποχρεωτική σε όλες τις χώρες

Όλο και περισσότεροι μαθητές μαθαίνουν μια δεύτερη ξένη γλώσσα στο κατώτερο δευτεροβάθμιο επίπεδο. Σε επίπεδο ΕΕ, κατά το 2014, το 59,7 % των μαθητών στο κατώτερο δευτεροβάθμιο επίπεδο μάθαιναν δύο ή και περισσότερες ξένες γλώσσες. Πρόκειται για σημαντική αύξηση από το 2005, όταν το ποσοστό ανέρχόταν στο 46,7 %. Αυτή η εξέλιξη αντικατοπτρίζει μια αλλαγή πολιτικής σε αρκετές χώρες με στόχο τη μείωση της ηλικίας έναρξης της δεύτερης ξένης γλώσσας ως υποχρεωτικό μάθημα, αυξάνοντας την αναλογία των μαθητών που μαθαίνουν δύο ξένες γλώσσες. Πράγματι, σε αντίθεση με το 2003, η εκμάθηση μιας δεύτερης ξένης γλώσσας είναι πλέον υποχρεωτική για όλους τους μαθητές από τις τελευταίες τάξεις της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στη Δανία, την Ελλάδα και την Ισλανδία και από την έναρξη της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Τσεχία, τη Γαλλία, την Ιταλία, τη Μάλτα και την Πολωνία.

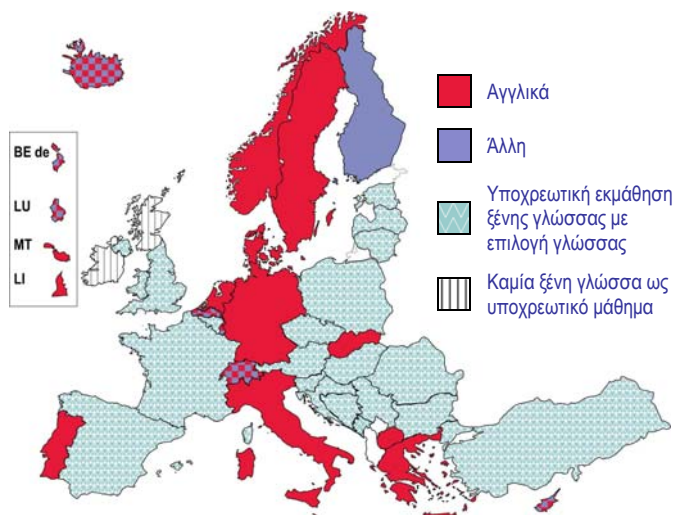
Στόχος κάποιων εθνικών διδακτικών προγραμμάτων είναι να διασφαλίσουν ότι όλοι οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να μάθουν δύο ή περισσότερες ξένες γλώσσες, παρά να καταστήσουν υποχρεωτική για όλους τη διδασκαλία δύο ξένων γλωσσών. Για παράδειγμα, στο Βέλγιο (γαλλόφωνη κοινότητα), την Ισπανία, την Κροατία, τη Σλοβενία, τη Σουηδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία, η εκμάθηση δύο ξένων γλωσσών δεν αποτελεί υποχρέωση για όλους τους μαθητές πριν την ολοκλήρωση της πλήρους υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Ωστόσο, όλοι οι μαθητές έχουν το δικαίωμα να μάθουν δύο ξένες γλώσσες σε αυτή τη φάση. Σε όλα αυτά τα εκπαιδευτικά συστήματα, με εξαίρεση το Βέλγιο (γαλλόφωνη κοινότητα), όλοι οι μαθητές έχουν την ευκαιρία εκμάθησης δύο γλωσσών το αργότερο μέχρι την έναρξη της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Τα Αγγλικά είναι η πιο διαδεδομένη ξένη γλώσσα

Σχεδόν σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, τα Αγγλικά είναι η πιο ευρέως διαδεδομένη ξένη γλώσσα στη διάρκεια της Α' βάθμιας και Β' βάθμιας εκπαίδευσης. Σε επίπεδο ΕΕ, το 2014 σχεδόν όλοι οι μαθητές (97,3 %) διδάχθηκαν τα Αγγλικά στην κατώτερη βαθμίδα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Επιπλέον, η αναλογία των μαθητών που μαθαίνουν Αγγλικά στο πρωτοβάθμιο σχολείο αυξήθηκε σε επίπεδο ΕΕ κατά 18,7 ποσοστιαίες μονάδες από το 2005, φτάνοντας συνολικά στο 79,4 %. Τα Γαλλικά είναι η επόμενη πιο διαδεδομένη ξένη γλώσσα που διδάσκεται στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, με ποσοστό 33,3 % των μαθητών σε επίπεδο ΕΕ να μαθαίνουν Γαλλικά το 2014. Τα Γερμανικά είναι η τρίτη πιο δημοφιλής ξένη γλώσσα με 23,1 % και ακολουθούν τα Ισπανικά με 13,1 %.

Όταν τα εκπαιδευτικά συστήματα απαιτούν την εκμάθηση συγκεκριμένης ξένης γλώσσας, αυτή η γλώσσα είναι συνήθως τα Αγγλικά. Αυτό ισχύει σχεδόν στις μισές από τις εξεταζόμενες χώρες.

Υποχρεωτικές ξένες γλώσσες στην υποχρεωτική εκπαίδευση, 2015/16

Πηγή: Ευρωδίκη.

Αναμένεται ότι μέχρι την αποφοίτησή τους οι μαθητές θα φτάσουν σε επίπεδο «ανεξάρτητου χρήστη» στην πρώτη ξένη γλώσσα

Ένας μεγάλος αριθμός χωρών εφαρμόζουν το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς (ΚΕΠΑ) που καθιέρωσε το Συμβούλιο της Ευρώπης για τον καταρτισμό διεθνώς συγκρίσιμων επιπέδων επίδοσης στις ξένες γλώσσες.

Με την ολοκλήρωση της γενικής ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι περισσότερες χώρες απαιτούν τουλάχιστον τη βαθμίδα B2 («καλή γνώση»)

Στις περιπτώσεις που είναι υποχρεωτική η διδασκαλία μιας άλλης ξένης γλώσσας πέραν των Αγγλικών, συχνά πρόκειται για μια από τις επίσημες γλώσσες της χώρας. Τα Γαλλικά είναι η πρώτη υποχρεωτική ξένη γλώσσα στη γερμανόφωνη και τη φλαμανδική κοινότητα του Βελγίου και είναι η δεύτερη υποχρεωτική γλώσσα στην Κύπρο. Γερμανικά, Αγγλικά και Γαλλικά είναι υποχρεωτικά στο Λουξεμβούργο, ενώ στην Ελβετία πέρα από τα Αγγλικά, ανάλογα με το Καντόνι, είναι υποχρεωτικά τα Γερμανικά, τα Γαλλικά, τα Ιταλικά ή τα Ρομανσικά. Τόσο τα Δανικά όσο και τα Αγγλικά είναι υποχρεωτικά στην Ισλανδία. Αντίθετα, η Φινλανδία είναι η μοναδική χώρα που δεν ορίζει τα Αγγλικά μεταξύ των υποχρεωτικών γλωσσών. Στη Φινλανδία, τα Σουηδικά είναι υποχρεωτικά στα σχολεία όπου γλώσσα φοίτησης είναι τα Φινλανδικά και τα Φινλανδικά είναι υποχρεωτικά στα σχολεία όπου γλώσσα φοίτησης είναι τα Σουηδικά.

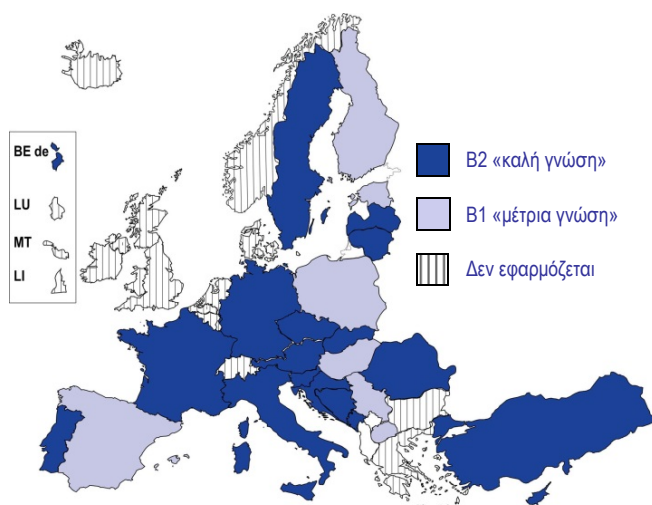
στην πρώτη ξένη γλώσσα. Αρκετές χώρες έχουν ορίσει ως ελάχιστη βαθμίδα την B1 («μέτρια γνώση»).

Κανένα από τα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα δεν όρισε το επίπεδο προχωρημένου ή αυτόνομου χρήστη (C1 ή C2) ως ελάχιστη βαθμίδα επάρκειας.

Το αποκτηθέν επίπεδο στη δεύτερη ξένη γλώσσα είναι συνήθως χαμηλότερο από εκείνο στην πρώτη γλώσσα και στις περισσότερες χώρες ορίζεται στη βαθμίδα B1

(«μέτρια γνώση»). Αντιστοίχως, η δεύτερη ξένη γλώσσα διδάσκεται συνολικά λιγότερα χρόνια σε όλες τις χώρες και ο διδακτικός χρόνος που της αναλογεί είναι επίσης λιγότερος από ό,τι στην πρώτη ξένη γλώσσα.

Αναμενόμενο ελάχιστο επίπεδο επάρκειας (ΚΕΠΑ) για την πρώτη ξένη γλώσσα στο τέλος της γενικής ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3), 2015/16

Πηγή: Ευρυδίκη.

Οι μαθητές ΕΕΚ (Επαγγελματική Εκπαίδευση) διδάσκονται λιγότερες ξένες γλώσσες από τους μαθητές στη γενική εκπαίδευση

Οι μαθητές στη γενική και επαγγελματική κατεύθυνση μαθαίνουν τις ίδιες γλώσσες. Ωστόσο, από άποψη συμμετοχής, καταγράφεται σαφής τάση για εκμάθηση λιγότερων ξένων γλωσσών στην επαγγελματική εκπαίδευση σε σύγκριση με τη γενική εκπαίδευση. Τα στατιστικά στοιχεία για τη συμμετοχή αντανακλούν την πραγματική εικόνα των διαφορών στη δυνατότητα εκμάθησης γλωσσών, όπως ορίζεται στα επίσημα διδακτικά προγράμματα για τους μαθητές της γενικής εκπαίδευσης από τη μια και για τους μαθητές ΕΕΚ από την άλλη.

Σε επίπεδο ΕΕ, το 2014, η αναλογία του συνολικού πληθυσμού των μαθητών στο ανώτερο δευτεροβάθμιο επίπεδο της ΕΕΚ οι οποίοι μάθαιναν δύο ή περισσότερες γλώσσες, ανερχόταν στο 34,5 %, σχεδόν 20 ποσοστιαίες μονάδες πιο κάτω από τους μαθητές στη γενική εκπαίδευση. Σε επίπεδο χωρών, σε 11 εκπαιδευτικά συστήματα τουλάχιστον 90 % των μαθητών γενικής ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μάθαιναν δύο ή περισσότερες ξένες γλώσσες το 2014 (Βέλγιο (φλαμανδική κοινότητα), Τσεχία, Εσθονία, Γαλλία, Κροατία, Λουξεμβούργο,

Ρουμανία, Σλοβενία, Σλοβακία, Φινλανδία και Λιχτενστάιν). Μόνο η Ρουμανία κατέγραψε αυτό το ποσοστό στην επαγγελματική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Επιπλέον, η αναλογία των μαθητών στην επαγγελματική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση που δεν μάθαιναν μια ξένη γλώσσα είναι υψηλότερη σε σύγκριση με τα ποσοστά στη γενική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το 2014, μόνο σε δύο εκπαιδευτικά συστήματα το ένα τρίτο και άνω του συνολικού πληθυσμού στη γενική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση δεν συμμετείχε στην εκμάθηση ξένων γλωσσών (Ηνωμένο Βασίλειο και Νορβηγία). Αντίθετα, στην επαγγελματική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση το ίδιο επίπεδο μη συμμετοχής στην εκμάθηση γλωσσών σημειώθηκε σε επτά εκπαιδευτικά συστήματα (Βέλγιο (γαλλόφωνη κοινότητα), Δανία, Γερμανία, Ελλάδα, Ισπανία, Ισλανδία και Νορβηγία).

Περισσότεροι από τους μισούς εκπαιδευτικούς ξένων γλωσσών ταξίδεψαν στο εξωτερικό για επαγγελματικούς λόγους

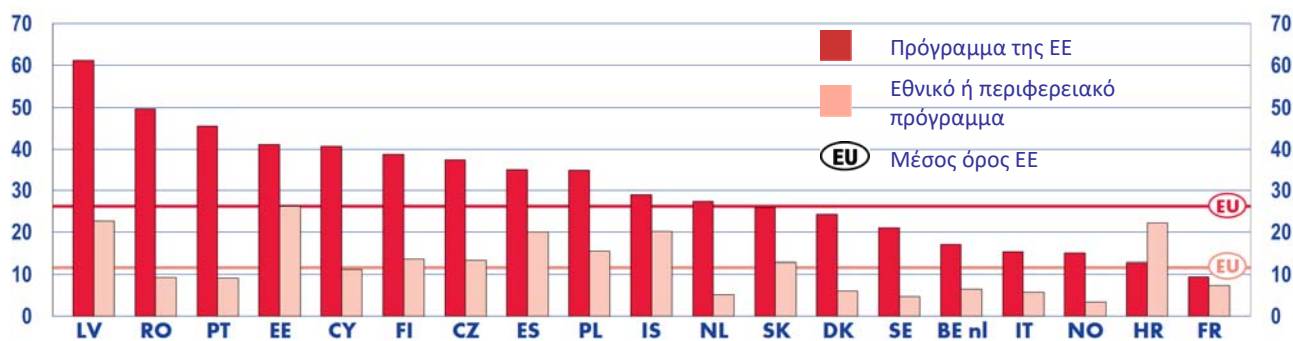
Σύμφωνα με την έρευνα TALIS του 2013, 56,9 % των εκπαιδευτικών ξένων γλωσσών στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανέφεραν ότι ταξίδεψαν στο εξωτερικό για επαγγελματικούς λόγους στα πλαίσια της αρχικής κατάρτισής τους ή κατά τη διάρκεια της

υπηρεσίας τους. Πρόκειται για ποσοστό υψηλότερο από εκείνο των εκπαιδευτικών άλλων μαθημάτων, οι οποίοι ταξίδεψαν στο εξωτερικό σε ποσοστό μόλις 19,6 %. Η χρηματοδότηση καθώς και οι δυσκολίες στην αντικατάσταση των εκπαιδευτικών ενδέχεται να

συμβάλλουν στην έλλειψη κινητικότητας. Η χρηματοδότηση από την ΕΕ είναι η κυριότερη πηγή οικονομικής στήριξης για τους εκπαιδευτικούς ξένων γλωσσών που ταξιδεύουν για επαγγελματικούς σκοπούς. Το 2013, 26,1 % των εκπαιδευτικών ξένων γλωσσών στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση,

που ανέφεραν ότι ταξίδεψαν στο εξωτερικό για επαγγελματικούς λόγους, έλαβαν χρηματοδότηση από κάποιο πρόγραμμα της ΕΕ όπως είναι το Erasmus+. Μόλις 11,5 % ταξίδεψαν με τη στήριξη ενός εθνικού ή περιφερειακού προγράμματος.

Αναλογία εκπαιδευτικών σύγχρονων ξένων γλωσσών στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση που ταξίδεψαν στο εξωτερικό για επαγγελματικούς σκοπούς με τη στήριξη ενός διακρατικού προγράμματος κινητικότητας, 2013

Πηγή: Ευρυδική, βάσει της έρευνας TALIS 2013.

Οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες παρέχουν γλωσσική υποστήριξη στους νεοαφιχθέντες μετανάστες μαθητές

Ο καθορισμός των κατάλληλων μεθόδων υποστήριξης για τους νεοαφιχθέντες μετανάστες μαθητές που εντάσσονται στο εκπαιδευτικό σύστημα, είναι ένα σημαντικό πρώτο βήμα για την αντιμετώπιση των αναγκών τους. Επί του παρόντος, περίπου στο ένα τρίτο των ευρωπαϊκών χωρών υπάρχουν συστάσεις σε επίπεδο κεντρικής αρχής όσον αφορά στην εξέταση της γλώσσας φοίτησης για τους νεοαφιχθέντες μαθητές, ενώ στην υπόλοιπη Ευρώπη η υποδοχή νεοαφιχθέντων μαθητών εμπίπτει στα πλαίσια της σχολικής αυτονομίας και, ως εκ τούτου, τα ιδρύματα είναι ελεύθερα να καθορίσουν τις δικές τους διαδικασίες αξιολόγησης.

Ένα μέτρο υποστήριξης για τους νεοαφιχθέντες μαθητές είναι η διαμόρφωση ξεχωριστών τάξεων όπου

παρέχεται ενισχυμένη διδασκαλία της γλώσσας με σκοπό να προετοιμαστούν οι μαθητές για να ενταχθούν τάχιστα στις κανονικές σχολικές τάξεις. Αυτές οι προπαρασκευαστικές τάξεις προσφέρονται σε λιγότερες από τις μισές ευρωπαϊκές χώρες. Οι περισσότερες χώρες επιλέγουν να ενσωματώσουν αμέσως τους νεοαφιχθέντες μετανάστες στις κανονικές σχολικές τάξεις (στο επίπεδο που αντιστοιχεί στην ηλικία τους), παρέχοντας παράλληλα επιπλέον γλωσσική υποστήριξη όπου κρίνεται αναγκαίο.

Σχεδόν όλες οι χώρες μεριμνούν για επιπλέον τάξεις στη γλώσσα φοίτησης για τους μετανάστες μαθητές και πάνω από το ένα τρίτο των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων παρέχουν εξατομικευμένη διδασκαλία ή εξατομικευμένο πρόγραμμα σπουδών.

Η πλήρης έκθεση Αριθμοί-Κλειδιά για τη Διδασκαλία των Ξένων Γλωσσών στα Σχολεία στην Ευρώπη – Έκδοση 2017

διατίθεται στα Αγγλικά στον ιστότοπο του Δικτύου Ευρυδικής: <http://ec.europa.eu/eurydice>